

Radna grupa za izradu Zaključaka Okruglog stola “Geotermalna energija kao obnovljivi izvor” u sastavu: prof.dr Zijad Bajramović, mr. Semin Petrović, prof.dr Ferid Skopljak, prof. dr. Vaso Novaković, Tomislav Đurić, dr. Sanja Živković i Petar Tatomirović je nakon prezentiranih uvodnih izlaganja i diskusija o razmatranoj tematici predložila a Upravni odbor BH K CIGRE je na 45. sjednici, održanoj 26.06.2024. godine, usvojio sljedeće zaključke:

ZAKLJUČCI

- 1) Bosna i Hercegovina zauzima značajno mjesto na geotermalnoj karti Evrope, ali zaostaje u njenoj primjeni. Postojeći potencijal geotermalne energije u Bosni i Hercegovini zaslužuje detaljnu analizu, što je u skladu sa nastojanjima za što većim korištenjem obnovljivih izvora energije, smanjenjem emisije štetnih gasova i smanjenjem uvoznih energenata.
- 2) Očekuje se nastavak primjene geotermalne energije u dosadašnje svrhe (balneologija), s vjerovatnim inteziviranjem. Sadašnje aktivnosti vezane za primjenu geotermalne energije u druge svrhe su ograničene na termalnu primjenu u sistemima grijanja pojedinačnih objekata i naselja.
- 3) S obzirom na nove okolnosti u EU, kako u pogledu ciljeva dekarbonizacije tako i sigurnosti snabdijevanja drugim vrstama energije, očekuju se nova istraživanja i primjena geotermalne energije u energetske svrhe, posebno za grijanje.
- 4) NECP BiH (Nacionalni eneregtski i klimatski plan) ni postojeće energetske strategije ne tretiraju u značajnoj mjeri pitanje geotermalne energije. Ovo se mora mijenjati. Razvoj sistema grijanja korištenjem geotermalne energije treba intezivirati, naročito u područjima gdje se koristi prirodni gas za grijanje. Posebno treba imati u vidu činjenicu da je prirodni gas uvozni i skup energent, a geotermalna energija je stalno dostupan izvor domaće obnovljive energije. Konkretna prijedlog: Trenutno neiskorišteni viškovi geotermalnih voda na Ilidži (potencijal preko 10 MWt) se mogu iskoristiti za grijanje objekata i ovaj projekat treba što prije realizovati.
- 5) Potrebno je sveobuhvatno sagledavanje geoloških okvira formiranja ležišta geotermalne energije, njihove dubine i geotermalnih karakteristika uz primjenu novih naučnih saznanja i savremenih metoda istraživanja i ispitivanja.
- 6) Donijeti zakonske propise i podzakonske akte za istraživanje, eksploataciju, zaštitu i korištenje geotermalnih resursa.
- 7) Pripremiti savremen i pravilan pristup istraživanju, eksploataciji, zaštiti i korištenju geotermalnih resursa, a posebno:
 - a) povećanje stepena istraženosti ležišta geotermalne energije u hidrogeotermalnim regionima,
 - b) uvođenje novih tehnologija u istraživanje geotermalne energije primjenom savremenih metoda geofizičkih ispitivanja i bušenja,
 - c) uvođenje novih tehnologija u eksploataciji geotermalne energije imajući u vidu hemijski sastav fluida,
 - d) potpuno iskorištenje geotermalnog resursa (energija, balneologija, rekreacija, poljoprivreda, prehrambena industrija, akvakultura, hortikultura, i dr.),
 - e) vraćanje iskorištene termalne vode u podzemlje preko reinjekcionih bunara za obnavljanje akvifera i zaštitu okoliša.

- 8) Pripremiti i pristupiti snažnijoj promociji korištenja geotermalne energije u smislu povrata investicije u relativno kratkom roku, posebno u svjetlu klimatskih promjena. Potencijalni investitori su nepripremljeni i sa dosta nepovjerenja gledaju na korištenje geotermalne energije, sa unaprijed ustaljenim mišljenjem da je profitabilnost projekata korištenja geotermalne energije niska, što nije činjenica, posebno ako se radi o zagrijavanju objekata, balneologiji, rekreaciji i plasteničkoj proizvodnji.
- 9) Osigurati finansijske poticaje od strane međunarodnih institucija, države, entiteta i kantona za projekte istraživanja i korištenja geotermalne energije npr.: smanjenje carinskih stopa na uvezenu opremu; dobivanja poreskih olakšica za projekte istraživanja i korištenja geotermalne energije; otvaranje pristupa fondovima EU za potencijalne investitore; stvaranje pretpostavki privatnim investorima iz zemlje i inostranstva za ulaganje u korištenje geotermalne energije kroz blagovremeno dobivanje dozvola za rad; podrške projektima istraživanja i korištenja geotermalne energije preko fondova za zaštitu okoliša, i drugo.
- 10) U Bosni i Hercegovini postoje kompanije koje posjeduju opremu za istraživanje geotermalne energije. Radi se o opremi koja ima ograničenja po pitanju dubine bušenja (plitke bušotine i srednje duboke bušotine).
- 11) Potrebno je posebnim zakonima riješiti pitanje koncesija kao kompenzaciju za korištenje geotermalnih i mineralnih voda i to:
1. Geotermalnih i mineralnih voda za:
 - Zdravstvene i balneološke potrebe,
 - Poljoprivredu,
 - Stavljanja na tržište u prerađenom obliku u flašama ili drugoj ambalaži.
 2. Geotermalnih voda u energetske svrhe i to:
 - za postrojenja koja većinski proizvode električnu energiju iz geotermalnih ležišta,
 - za postrojenja koja većinski proizvode toplotnu energiju iz geotermalnih ležišta.

Koncesija u svim slučajevima mora biti tako određena da osigura pravedno i održivo korištenje geotermalnih resursa.

- 12) Korištenje toplotnih pumpi predstavlja efikasan način korištenja geotermalne energije za zagrijavanje, uz ekonomske i ekološke prednosti.

Bosanskohercegovački komitet CIGRE

Prof. dr. Zijad Bajramović, predsjednik